

Barn med särskilda behov

Ibland kallar man vissa barn för ”bokstavs barn” (DAMP etc.) andra gånger ”struliga barn”. Vad orsaken är till att vissa barn är ”besvärliga” är svårt att säga, men vi kan konstatera att vi av och till får ett eller flera barn som skapar oro i våra grupper och som själva inte heller mår bra.

Detta är ett ämne som är svårt att behandla, framför allt genom artiklar. Vi bifogar en sida ur *Strul i vår grupp* – ”Vilka signaler ger barnen?”, ett häfte som kan vara till hjälp. Det bästa är om ni i kursledningen söker rätt på någon duktig förskolelärare, kurator, läkare eller ledare som kan berätta och fundera tillsammans med kursdeltagarna omkring detta problem. Helt klart är detta ett växande problem och det känns som att dessa barn speciellt behöver vår kristna verksamhet, men kan vi hantera dem och de övriga barnen?

Nils J Lundgren

Vilka signaler ger barnen?

Stina - ett jag-svagt barn

När ni ska leka och tävla i scoutgruppen vill aldrig **Stina 10** år vara med. Hon är rädd för att inte räcka till och avslöja att hon inte är så duktig. Ständigt får hon höra att hon ingenting kan eller duger till. Hon har svårt att hitta någon kompis som vill vara tillsammans med henne. Det är sällan Stina har en egen åsikt, oftast håller hon bara med de andra barnen. Hon ger sällan förslag på vad ni ska göra, utan lyssnar in de andra barnen.

Stina har svårt att visa äkta känslor. Hon visar aldrig att hon blir ledsen, börjar nästan aldrig att gråta och har en förmåga att dra sig undan de andra barnen. Hon är hellre tillsammans med er vuxna. När barnen får olika uppgifter ska hon klara av sin uppgift själv och har svårt att ta hjälp från någon kamrat. Försöker någon av de andra barnen hjälpa henne reagerar hon med ilska, slår omkring sig och ropar: **Jag kan själv, låt mig vara, du är dum!**

Idag är det ganska vanligt att vi möter barn som har svårt att skapa kontakter. Särskilt vanligt är det hos barn som fått uppleva separationer. De har brister i sin uppfattning om vad som är rätt och fel och det leder till att de har svårt att fungera i ett socialt sammanhang. De visar också brister i sin mognadsutveckling,

Ett barn som är jag-svagt har svårt att tro på sig själv och har en dålig självbild. Det gör att de känner skam över att inte duga eller att vara svaga. De kan också vara rädda och uppleva ångest. Mamman spelar en viktig roll för att barnets jag ska utvecklas på ett riktigt sätt. Mamman är den person som för det lilla barnet fungerar som ett hjälp-jag och förklarar omvärlden för barnet. När barnet steg för steg får kunskap om sin omvärld i en trygg relation med mamman, växer en egen grundtrygghet fram.

Att ett barn är jag-svagt kan härstamma från barnets första levnadsår och bero på brister i trygghet, omvårdnad, kontinuitet och lagom krav. Bristerna kan bestå i att barnet inte haft möjlighet att övervinna hinder, att barnet fått vänta på att få sina behov tillfredsställda eller fått utstå nödvändiga obehag. Detta är erfarenheter ett barn behöver för att senare i livet klara av att möta frustrationer, anpassa sig till andra människor och bli ansvarstagande.

Det jag-svaga barnet kan visa våldsam aggressivitet, negativism, förakt eller osjälvständighet och ett passivt beroende. Det jag-svaga barnet vill ofta bemästra sin situation genom att kunna klara allt själv och inte ta emot hjälp av någon. Barnet har svårigheter att knyta nära relationer samtidigt som rädslan finns att bli lämnad ensam.

Det finns också barn som aldrig protesterar mot något eller någon eftersom de tidigare lärt sig att det inte lönar sig att protestera. Ingen lyssnar i alla fall på deras protester eller tar dem på allvar.

Hur stärker vi de jag-svaga barnen?

Något av det viktigaste för att hjälpa jag-svaga barn är att visa dem trygghet och kärlek. Bekräfta att de är accepterade som de är. *Stina* 10 år (ovan) är otrygg i sig själv. För henne är det därför viktigt med en yttre trygghet genom någorlunda fasta rutiner. Det är även viktigt när man träffas i kyrkans barngrupp. Fasta återkommande inslag skapar trygghet hos de mest osäkra barnen. Dessa inslag blir något de känner igen och kan slappna av i, även om de är mycket osäkra i annat.

Berätta för *Stina* vad som ska hända under samlingen, då behöver hon inte vara orolig för att råka ut för några obehagliga överraskningar. Att tilltala barnen med namn är bra med tanke på att en del barn inte klarar av att ta en kollektiv instruktion.

Att tänka på som ledare

- ▶ *Stina* behöver mycket bekräftelse på det hon upplever och på sina frågor. Genom att vara lyhörd för vad *Stina* undrar över, vad hennes fråga står för, vad hon väntar sig för svar och vad hennes kroppsspråk säger, kan vi hjälpa henne. *Stina* kanske förväntar sig ett värderande svar - är hennes handlande är bra eller dåligt? Eller så kanske hon undrar hur hon ska handla i en situation.
- ▶ Det är viktigt att se till att du inte sänder dubbla budskap till *Stina* genom att exempelvis säga att du inte är arg, samtidigt som du med hela ditt kroppsspråk visar att du är arg. Barn är fantastiska på att läsa av oss.
- ▶ Det är också viktigt att bekräfta *Stina* genom att visa respekt, ta henne på allvar och bejaka alla känslor, och inte bara de positiva. Det är bra att få visa även negativa sidor och veta att man är älskad ändå - för den man är och inte för det man gör.
- ▶ *Stina* har behov av att bli ”sedd” av dig som ledare. Gör ledarna uppmärksamma på barn som *Stina*. Kanske någon av ledarna har lite extra ansvar för just *Stina*, så att hon inte försvinner i mängden.
- ▶ Visa en äkthet och ärlighet på *Stinas* reaktioner och hennes handlande, samtidigt som du tydligt visar hur mycket du tycker om och bryr dig om *Stina*. Låt *Stina* förstå att hon är bra och att hon duger som hon är och kan vara stolt över den hon är.
- ▶ Det är också viktigt att kunna sätta gränser och låta *Stina* förstå att du som vuxen bestämmer och att det går att lita på dig.

Att samtala om

- Har ni exempel på jag-svaga barn i gruppen idag?
- Hur kan ni bäst hjälpa dem?
- Vad är viktigt att tänka på i gruppen med tanke på ”jag och vi-barn”?

□